

Universitätsbibliothek Paderborn

Res Gestae Illvstrissimo-||rvm Martyrvm, Con-||fessorvm Atqve Sancta-||rvm Virginvm ...

Eorvm Praecipve, Qvae Per|| R. P. L. Surium sex Tomis compraehensae
sunt:|| et nunc restrictis verborum ambagibus ... ad ... D.|| Caesaris
Baronii Chronologiam|| digestae ac in quatuor Tomos distributae

Lippeloo, Zacharias

Coloniae, 1595

VD16 ZV 18288

S. Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-43699](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-43699)

Clero vel maxime infestus Sapor.

doctores comprehenderentur, Magi & eorum cives, totam Persidem obeantes, episcopos & sacerdotes grauibus afficiunt incommodis, cum alijs locis, tum maxime omnium in Adiabene regione, quæ est pars Persidis tota fidei Christi dicata.

VITA S. ANSELMI. CANTVARIENSIS Archiepiscopi. ex ea qua est per Edmerum Contubernalem duobus libris conscripta. Mox ex hac vita anno Domini 1109.

21. Aprilis. Parentes eius.

Sanctus Anselmus nobili in primis ortu genie, patrem habuit Gundulfum, matrem vero Emerbergam utrumque seculi dignitate diuitijs præstantem sed moribus haud parum mitem. Nam cum vinculo coniugali legitime iuncti in Angulita ciuitate (quæ ciuitas cõfines gundix & Longobardiæ Emerbergam in le Gundulfum verò in Lõgobardia natum eius ex aduena fecit) cum magna nobilitatis laude farentur, pater seculari deditus vitæ, suas que fidebat diuitias, frequenter ab re distrahebatur verò bonis seruiens studijs, optimæ matris officio fugebatur, in quo summa cum laude tremum vitæ spiritum perseverauit. Sed & cõfusus, deuecta iam ætate, spreto seculo, monastitutum amplexatus, veterisque vitæ delictorum dolorem expiatis, monachus defunctus est.

Patria eorũ.

At Anselmus puer paruulus cum matre benè colloquijs animum intenderet, ad vnum esse in celo Deũ omnia moderantem continetem, suspicatus est, utpote puer imites nutritus, celum montibus incumbere, per aulam Dei esse, eamque per mōtes adiri. V

Pater eius prodigus. Mater frugalis.

At Anselmus puer paruulus cum matre benè colloquijs animum intenderet, ad vnum esse in celo Deũ omnia moderantem continetem, suspicatus est, utpote puer imites nutritus, celum montibus incumbere, per aulam Dei esse, eamque per mōtes adiri. V

Pater fit monachus.

At Anselmus puer paruulus cum matre benè colloquijs animum intenderet, ad vnum esse in celo Deũ omnia moderantem continetem, suspicatus est, utpote puer imites nutritus, celum montibus incumbere, per aulam Dei esse, eamque per mōtes adiri. V

Mira pueri simplicitas.

At Anselmus puer paruulus cum matre benè colloquijs animum intenderet, ad vnum esse in celo Deũ omnia moderantem continetem, suspicatus est, utpote puer imites nutritus, celum montibus incumbere, per aulam Dei esse, eamque per mōtes adiri. V

hac meditatione die nocteq; magna cum voluptate
animum palceret, contigit quadam nocte vt imagi-
natione fortissima illus, putaret se ad aulam Dei
properare, transeensoque monte, ad conspectu ipsi-
us lumini regis venire, a cuius dapifero nridissimu
panem accipiebat, eoq; cora ipso reficeretur. Ma-
ne igitur facta, reducta ante oculos mentis visione,
puer simplex & innocens veraciter se in caelo ex pa-
ne Domini refectum credebat, alijsq; constanter
se ea nocte apud calicolas fuisse referebat.

Interea crescete aetate literarum studijs a paren-
tibus est traditus, in quibus mirabiles sane progres-
sus breui temporis spatio fecit; prorsus vt anno æ-
tatis suæ quindocimo seculi vanitatem relinque-
re, contemptisque diuitijs ac honoribus, monastice
vitz se tradere cuperet. Sed cum pro sua continuo
voluntate voto potiri non posset, & Abbas, cui se in
disciplinam tradere ardebat, desiderium eius, ne
patris animum offenderet, differret: coepit paula-
tim animi feruor a religioso proposito tepescere:
& velis tadem remisq; ad mundi vanitatem aspi-
rare. Nam pia matre defuncta, cuius exemplo in o-
mnino officio modestiæ ac pietatis cõtinebatur, mox
totus penè in seculi fluctus dilapsus est. Sed omni-
potens Deus non passus est animam eius penitus vi-
torum fluctibus absorberi. Nam cum iuuenilis æ-
tas, corporis sanitas, diuitiarum iactantia, aliæque
huius mundi prosperitates, longius eum abripuis-
sent, continuo infestum ei & intestinum bellum ex-
citauit, patrisq; animum aded acerbo cõtira illum
odio inflammavit, vt nullis cum studijs, nullis ob-
sequijs lenire posset. Quæ res prima illi æterna sa-
lutis occasio fuit.

Nam diuturna patris austeritate offensus, elegit
pater-

Desiderium
monachif-
mi.

Tepescita-
dolefcntis
animus dũ
arridet mũ-
dus.

Pater illi in-
festus.

O 5

pater-

Discedit de patria.

paternis rebus patriæque potius renunciare, quam patri suo vel sibi aliquam ex cohabitatione infamiam procreare. Paratis itaque his, quæ ad iter necessaria erant, vno comitatus ministro, relicta patria Senisium montem, non sine maximo corporis labori, superavit, Burgundiam Franciamque petiuit, vbi annis admodum tribus exactis, Normanniam adiit, vt Lantfrancum quendam, virum integerrimis bonum, & præstati religione ac sapientia vobis nobilem requireret, cuius fama nobilissimos quoque clericorum de cunctis mundi partibus attraheret. Eo igitur inuento, lectus a lacerisque eius sesterio subdidit, ac die noctuque literarum studio incubuit; intantum vt neque vigilijs, neque frigore, neque inedia fatigatus deficeret. Inter hæc non monasticæ vitæ desiderium multo vehementius nimium eius pulsare coepit: sed nè parum contentum rem adeo arduam aggredieretur, Lantfrancum magis fidelem non minus quam prudentem, vnum mille consiliarium sibi elegit: ei que animi depositum candidè humiliterque exposuit. Etenim vitæ semitis, quas sibi proposuerat, vni eius consilio eligere statuerat. Nam aut monachum aut eremi cultor fieri, aut postremò sibi vniuersum patrimonio, (quod defuncto tunc patre amplexum ad eum deuolutum erat) indigentibus ministrum decreuerat. Lantfrancus autem quamuis se polleter plurimum, non tamen in re tam ardua proferre sententiã præsumpsit, sed eum ad Alatum Rothomagensem antistitem destinauit, qui semitam ingrederetur. Nec mora. Anselmus quoque septimum & vigesimum ætatis agebat annum, cum seculo, Beccese petunt cœnobiũ, cui Heriberto

Tradit se Lantfranco in disciplinam.

De vitæ genere eligendo prudenter egitat.

Fit monachus.

etate probitateq; cōspiciuus, magna cum laude præ-
 erar: suoq; patrimonio domicilium hoc castitatis
 pietatisq; erexerat. Ibi verò Anselmus toto triênio
 postquã in virtutis studio desudasset, tãtos in omni
 perfectione progressus habuit, vt omniũ iudicio &
 gratulatione, (venerabili Lanfrãco, qui istius coe-
 nobij Prior erat in Cadonensis regimen assumpto)
 vel inuitus ad Prioris officium eueheretur.

Eo honoris titulo decoratus cœpit, omnibus a-
 lium rerum imaginibus ex mente proffigatis, vni
 solis Deo intendere cœlestibusque se totũ discipli-
 nistradete, tam ardeter, vt ante tempus suũ in soli-
 tudine diuinitate Dei & nostra fide quæstiones per-
 spiceret, perspectasque luculentis sanè rationibus
 traderet. Nocte quadã infomnis in lecto recubans,
 meditãdo secum rimari conabatur, quonam modo
 prophetiæ præterita simul & futura assecuti fuis-
 sent, cumq; mentis ratione eò pertingere non pos-
 set, & intellectus incredibili ardore laboraret, ecce
 defixis oculorum suorum radijs, vidit per medias
 oratorij maceries monachos ad diuina se preparã-
 tes, oculisq; planè lynceis densissimos parietes pe-
 netrauit. Qua re vehemèti stupore detentus, intel-
 lexit Deo leuissimũ esse, prophetis in spiritu ven-
 tura monstrare, qui illi concesserit, quæ siebant,
 per tot obstacula corporeis oculis videre.

Hinc perspicaciori sapientiæ luce perfusus, om-
 nis leuitatis & ætatis mores ita ratione discretionis
 penetrauit, vt arcana cuique cordis sui consilia re-
 velaret. Ipsas quoque virtutũ vitiorumque omni-
 um origines admiranda planè prudentia callebat,
 necque clariùs qua via modoque hæc vel adipisci
 vel deuitari atque deuinci possent edocebat. Ex af-
 fecta summæ beatitudinis contemplatione & desi-
 derio

Herluinus
 primus Ab-
 bas Beccensis.

Fit Prior.

Corporeis
 oculis pa-
 rietes pe-
 netrat.

Magnum a-
 nimi lumẽ.

derio vitæ perennis, immensos sæpè lachrymarum effundebat imbres, aliorumque peccata haud secus quàm propria deflebat.

Nunc verò qua prudentia commissos sibi subditos tractauerit, qua modestia ac lenitate ad pietatis studium pertraxerit, quis dignè explicare valeat. Erant qui stimulis inuidiæ concitati dicta factaque eius omnia carpebant, ac dente canino rodebant.

mulabanturque: sed pius pater, omnem eorum molitiã fraternæ charitatis officijs vincebat, animoque in scelere obduratos incredibili mansuetudine leniebat.

Erat Osbernus quidam adolescens ululanti genio quidem sagaci & indole haudquaquam molesta, sed moribus adeò profligatis vt Anselmum eorum qui eum ad modestiam grauitatemque inuitabant ne æquis quidem oculis aspicere posset. Hunc mox te cæca in pestem animæ suæ ruentem aggressus Anselmus, mira calliditate ad mentem saniores duxit.

Videbat puerum puerilibus irretitum lasciuia per præcepta in vitiorum gurgites abeuntem, et innumerosumque effrenum per fas & nefas voluptates emporum retem. Quid faceret pius pastor? Non verbis animis vel disciplinæ rigore diffuentes continuo res astrinxit, sed primùm pijs blandimētis eum leniuit, puerilia facta benignè tolerauit, plurimum concessit quibus & ætas delectari & effrena mensura ad mansuetudinem curuari posset.

Puer autem concessis gaudens nõ modò à feritate recedebat, sed Anselmum etiam diligere incipiebat: adeò vt in tutam familiaritatē violare formidaret. Tum pius pastor sensim perditos mores tenera disciplina astringere, & pro instituta amicitia rogare hortari eum cœpit vt modestiam quandam grauitatemque indueret si vellet contractam a m

Osbernus per Anselmum ad modestiam ac pietatem adducitur.

Osbernus per Anselmum ad modestiam ac pietatem adducitur.

Osbernus per Anselmum ad modestiam ac pietatem adducitur.

Osbernus per Anselmum ad modestiam ac pietatem adducitur.

stabilem ac sempiternam manere. Puer autem qui
sincerè se ab Anselmo diligere sciebat libens se dicto
eius audientem præbuit, maluitque prauas in se cu-
piditates extinguere & rebellantes animi motus
comprimere, quàm veram intimamque amicitiam
quouis modo violare: effecitque hoc modo pius pa-
ter ut iuuenis qui tota mente in pestem ruebat, &
aspera monita contemnebat lenitate ac mansuetu-
dine Anselmi in viam rediret, ac multis tãdem vir-
tutibus insignis diem extremum clauderet.

Accidit eo tempore ut Abbas quidam religionis
opinione clarus ad Anselmum veniret, eique inter
verba de monastico instituto vtrò citròque habi-
ta, narraret, se quosdam in claustro pueros habere
ad eò moribus profligatis ut nullis verbis vel verbe-
ribus ad disciplinæ studiũ adduci possent. Non ces-
samus, dicebat, eos verberibus fatigare sed ipsi quo-
tidie deteriores euadunt. Ad quæ miratus Ansel-
mus: Non cessatis, inquit, eos verberibus fatigare?
& quales quæso adulti euadit? Hebetes, inquit Ab-
bas, & bestiales. At ille: Quam benè nutrimentum
vestrum expenditis, qui de hominibus bestias nu-
triuistis. Et quid, inquit, faceremus, imò quid non
facimus? Nocte dieque moribus eorum inuigila-
mus, modisque omnibus eos constringimus ne vel
lacum vnguem à disciplinæ seueritate recedant, &
tamen oleum planè atque operã perdimus. Ad quæ
Anselmus: Constringitis, inquit? Dic mihi quæso
Abba si teneram in horto tuo arbusculam omni ex
parte concluderes patulosque ramos diffundere in-
cipientem impedires, & crescendi libertate priua-
res, dic mihi post anni circulum qualis tandem ar-
boris esset futura species? Profecitò inutilis ramis
iocuruis & perplexis, idque non ex arboris sed tua
culpa

Colloquiũ
eius cū Ab-
bate quodã,
ut pueri sine
in cœnobijs
tractandi.

Elegans st-
militudo.

culpa proueniret, qui eam immoderate concludit.
 Certè hoc in puerorum institutione agitis qui cum
 per oblationem in horto Ecclesie plantati sint, in
 eos terroribus, minis, verberibusque vndique cog-
 etatis, vt nulla possint penitus libertate potiri. Quod
 que indiscrete oppressi, prauas & spinarum ramos
 perplexas intrà se cogitationes congerunt, foras
 nutriunt, tantaque eas nutriendo vi suffulcunt, ut
 omnia, quæ illorum correctioni possint admanu-
 lari, obstinata mente subterfugiat. Vnde fit, vt quod
 nihil amoris, nihil pietatis, nihil beneuolentia
 dulcedinis ex vobis hauriunt, nec illi vobis bene-
 adhibent, sed cuncta ex odio & inuidia contra
 procedere credunt. Hinc contingit modo san-
 serabili, vt sicuti corpore crescit, ita odio & omni
 mali suspicione simul crescant; nullumque vultu
 pressis supercilijs oculove obliquo intueri valent.
 Sed dicitis quæso quid causæ quòd ad eò infestis
 mis illos traheris? Nunquid homines super-
 dem vobiscum naturæ consortes? Et vos nunquam
 aliquando delinquitis? Nunquid ita ab omni
 cati contagione puri estis, vt non aliorum malis
 cordia vos indigere existimetis? Aut forsitan
 putatis vobis licitum esse in aliorum delicta gra-
 us liberiusque scire quòd humanæ nulli dicitur
 næ subiaceatis? Sed esto. Disciplina seueritas
 conseruatam vultis, soloque rigore iustitiæ in
 cio alios continere: & ad optimos mores in-
 re. Vidistis vnquam aurificem ex lamina auræ
 genti solis percussionibus imaginè speciosam
 masse? Non puto. Quid tunc. Certè vt apud
 lamina formam efficiat, nunc eam suo in-
 to leniter premit & percutit, nunc discreto le-
 ne lenius leuat & format. Sic & vos si cupitis

ros opti
 veritate
 dinis leu
 Abbas: C
 ues & ma
 Cui ille:
 cibus vni
 tratio lac
 eum magi
 re hoc ten
 qualitate
 anima non
 que forti &
 onibus, oc
 lara præbe
 qui acerbis
 At ea que
 Iacbe indig
 nigmitate, &
 or facta, gra
 Abba si con
 tiz certam
 bus vna eac
 inimicum f
 am rarpite
 quam diuer
 pliaz form
 legemuit ad
 ne serumidi
 At vero
 omnes virtu
 pariter atq
 cuperent. V
 modo per N

ros optimis ornatos moribus, necesse est vt cum se-
 veritate disciplinae, paternae pietatis & mansuetu-
 dinis leuamen & subsidium eis impendatis. Ad hec
 Abbas: Quod leuamen, quod subsidium? Ad gra-
 ues & maturos mores eos constringere laboramus.
 Cuius: Bene quidem. Et panis & quisque solidus
 cibus vtilis & bonus est eo vti valenti. Verum sub-
 trahito lacte, ciba indè lactente infantem, & videbis
 eum magis ex hoc strangulari quam recreari. Qua-
 re hoc tenete: Sicut fragile & forte corpus pro sua
 qualitate diuersam exigit alimoniam; ita qualibet
 anima non quouis potest cibo nutriri. Fortis nam-
 que forti & solido delectatur: Gaudet in tribulati-
 onibus, odientes diligit, percutienti maxilla vnā
 lara praeber alteram, omniaque suffert amore eius
 qui acerbissima nece delicta nostra expiare voluit.
 At ea quae in Dei seruitio fragilis adhuc est, tenero
 lacte indiget, aliorum videlicet mansuetudine, be-
 nignitate, & misericordia, donec paulatim robusti-
 or facta, grauiora discat certamina ferre. Quarè mi-
 Abba si commissos tibi tyrones ad Christianam mili-
 tiam certamen probe instruere velis, vide ne omni-
 bus vna eadēque arma imponas: nam quibus vnus
 inimicum fortassis superare valet, ijs alius quispi-
 am turpiter succumberet. Vnde nihil perniciosius
 quam diuersa ingenia ad vnam eandemque disci-
 plinae formam astringere velle. His auditis Abbas
 ingemuit ac serò cognouit inani religionis opinio-
 nem seculum fuisse.
 At verò Anselmus his disciplinis tantam apud
 omnes virtutis famam captauit, vt plurimi nobiles
 pariter atq; ignobiles sese in disciplina eius tradere
 cuperent. Vagabatur nominis illius celebritas non
 modo per Nortmanniam, Franciam & Flandriam,
 sed

he in
 anno
 mu
 et
 1120

Non idē
 bus forti &
 imbecillo
 apponendū
 dus.

quod
 in
 quodlibet

in
 h
 ex
 1121

al
 1122

Multi ad eius cenobium confluunt eius fama excit.

S. Anselmus sic Abbas.

Lantfrancus Cantuariensis Archiepiscopus.

Anselmi mira apud Anglos estimatio.

Miracula eius.

sed totam quoque Angliam ita repleuerat, ut nonnulli ex prima nobilitate milites ac clerici ad eius finerent seque suaque omnia Dei seruitio in eius monasterio traderent. De sancto autem Abbate Anselmo fuit vno omnium consensu atque applausu locum eius suffectus; licet ipse mambus quodam pedibusque eam dignitatem atque honoris repellere niteretur. Sed cum eam frustra a se diceret inuitus tandem subijt, quod magna cum civitatis opinione administravit.

Eo tempore Lantfrancus ex Abbate Codoni ad Cantuariensem sedem episcopali titulo honorandam assumptus fuerat. Hunc ut pro merito iam pridem amicitia Anselmus visitaret, missis mari, in Angliam venerat, ubi ab omni & ætate tanta cum admiratione exceptus fuit. Liber Beccensi Abbati gratiam cuiusvis officij habuisse gauderet. Rex ipse Guilielmus, qui Angliam inuaserat, quamuis tyrannide quadam etis esset formidabilis Anselmo tamen erecto clinabat ceruicem, alijsque ad rei nouitatem tibus, alium se, ab eo qui esse solebat, declaravit.

Neque sanè vana erat de Anselmo conceptæ civitatis opinio, quam omnipotens Deus miris rum virtute confirmabat. Nam vir quidam in finio Ponti & Flandriæ diuitiarum & nobilitate gloria facile princeps lepra percussus cum a moerore contabesceret, quod se, cõtra naturalium orum dignitatem, despici deserique à suis crebris orationibus & eleemosynis opem potente Deo precabatur. & ecce quadam nocte sibi astare vir quidam gravitate admirandus spicuis qui monuit, si pristinæ veller sanitate tui, Beccum iret, & aquam illam potaret quæ

is Anselm
Ille igitur
bit, ac im
aperuit, hu
retur, roga
hominem
uit; dixitq
deludi. Ipl
stare, vrger
sanctus hon
tam pro ei
quam tam
Qua hausta
ra sanctas r
dissoluit. E
nus discipli
firmitate p
a alperius
ecuperavit.
Et quidem
tus, tam cle
anctoritate
cum repente
tas exorta ei
ge Guilielm
berazula ad
verabili pat
orus Anglia
um oppre
ppibus regn
& paronum
omite Hug
præcepte
liam ingre

Anselmi manus post Missarū solennia abluisset.
 Ille igitur salutis avidus facillē visioni fidem adhi-
 buit, ac impiger ad Anselmum tendens visionem ei
 aperuit, humiliterque, vt aquam porrigere digna-
 retur, rogauit. At vir sanctus ad verba obstupescēs,
 hominem multis modis ab eā mente reuocare vo-
 luit; dixitque falsis rerum imaginibus eum miserē
 deludi. Ipse verō cū vehemēter ac importunē in-
 stare, vrgeret, ac lachrymis etiam vim inferret, vir
 sanctus hominis pietate motus, altero die incruen-
 tum pro eius salute Deo sacrificium obtulit & a-
 quam tam multis experitam lachrymis porrexit.
 Qua hausta terribimā scabie protinūs fugata inte-
 gra sanitas redijt: multorumque ora in Dei laudem
 diluoluit. Eodem tempore frater quidam qui sub
 eius disciplina Christo militabat valida corporis
 infirmitate pressus, aqua per Anselmum sanctifica-
 ta aspersus eueltigō pristinas vires sanitatemque
 recuperauit.
 Et quidem tranquilla tunc res Angliæ erat, cun-
 ctis, tam clero quā secularibus vnus Anselmi &
 auctoritate & monitis in solida pietate degētibus,
 cum repentē grauis & periculosa omnibus calami-
 tas exorta est. Defuncto memorato Anglorum re-
 ge Guilielmo, Guilielmus filius eius ad regni gu-
 bernacula admotus est. Hic, sublato de hac vita ve-
 nerabili patre Lanfranco, ecclesias ac monasteria
 totius Angliæ grauissimā sanē oppressione affixit.
 huius oppressio anno quarto Anselmus à prin-
 cipibus regni, qui eum animarum suarū medicum
 & patronum elegerāt, inuitatus & ab ipso Cestrensi
 comite Hugone adiuratus ac postremo ecclesie
 præcepto pro communi vtilitate coactus An-
 gliam ingressus est. Vix eum Cantuaria receperat
 cum

Leprosus sanatur.

Item infirmus alius.

Guilielmus Angliæ rex oppressor ecclesie Anglicanæ.

P. cum

Suscipitur
Anselmus
à rege ho-
moficco.

cum protinus monachorū & laicorum turbis
exigua quasi quodam presagio in ora archiepiscopi
cum futurum conclamavit. Inde autem ad regem
tendentj optimates quiq; alacres ei occurrerunt
ipse denique rex è folio exiliens venientem
non modò summæ cuiusdam benevolentia
excepit, sed post oscula & amplexus per
suam ipse sedè perduxit. Ibi post verba multa
citroq; admodū suaviter habita Anselmus
nihil purpurā veritus intrepidè monita
gijs auribus inferre cœpit: docēs atque
scelere suo ecclesie pacè perturbaret, & op
stitutam pietatis ac religionis rationē in
discrimen cum multarū animarū periculo

Rex quamvis dicēdi libertatem in Anselmo
dè miraretur, ab ira tamen se continuit,
cum honore Abbate, paulò post in languore
grauem incidit, vt vitam cum morte cōm
taretur. Erat adhuc Canuaria pastore
principes regni regē decumbentem adēit,
que vt matrem totius regni ecclesiam à pri
duitate & calamitate per institutionē pont
leuet. Acquieuit cōsilio rex & Anselmum
tate fore dignissimū pronunciauit. Acclam
omnibus & Anselmus ad eum honoris gra
dendum cogitur rapiturque. Reluctabat
ctus diu multūque totis viribus, sed quō
pugnabat eò vis maior à clero populoque

Anselmus
fit Archiepi
scopus Can-
uariensis.

tur: adèd vt victus succumbere, & volens
que sacro oneri humeros subdere debuerat.
Vix pōtificiali infula solenni ritu decoratus
cūm regis animus antè satis, vt apparebat
lus ira odioque repentè inflāmatum virum
auerfari cœpit. Nam rex, qui omnia v

turpi nimis avaritia & lucri cupiditate metiebatur, cum pro collato in Anselmum honore denario-
 rum mille libras secunda mente expectasset, & virum
 sanctissimum ab ea mente planè alienum esse com-
 pensisset turbatus ne colloquio quidè suo cum an-
 selmo dignatus est: prorsus ut laborantem ac nocte
 dieque in sceleribus hominum refecadis, defudan-
 tem amittitem desereret, seque iniquitatis potius
 quam pietatis fautorem declararet. Quæ res in pri-
 mo acerbissimos doloris stimulos peccatori eius
 infudit, adeoque attriuit ut animus omnem conso-
 lationem respuisse videretur. Concitatus furor re-
 gis multis ac diuersis iniuriarum procellis eum fa-
 gabat: & subditorum mentes regia auctoritate nixè
 per omnia libidinum genera vagabantur. Tabesce-
 bat vir sanctus zelo iustitiæ & assiduo animi mo-
 ro penè absorptus, suffusos lachrymis oculos ad
 celum leuabat cum commissum sibi gregem effra-
 ctis religionis ac pietatis repagulis per vitiorum gur-
 tes præcipitem abire cerneret, neque ullis moni-
 tionibus in viam salutis reuocare poterat.
 Neque tamen deerat animus ad mortem usque pro-
 stantia cerèdi. Nam cum regem planè iam sibi in-
 stituissent primùm ut auctoritate Romani Pon-
 tificis sedem suam muniret regem adijt obnixè pe-
 tit ut liberam proficiscendi potestatem sibi faceret
 non à Papa Urbano (qui id temporis summum illud
 honoris fastigium tenebat) stolam sui Archiepisco-
 patus de more ab illius manu reciperet. At rex ad
 nomen Urbani turbatus cum admiratione respondit:
 suo in regno non modò Papam non agnoscere, sed
 nomen quidem ipsum villo modo sustinere. Hoc
 apud Anselmum præter opinionem accepto primùm
 dixit, regisq; furorem tacitus execrari cœpit.

Rex vehe-
 menter illi
 infestus.

Guillelmus
 rex Papam
 non vult a-
 gnoscere.

Orto deinde gravi schismate totius regni
 pos, Abbates ac principes conuocauit Archiep
 pus vt maturè parua diffidij scintilla, in ap
 clesia Anglicana perniciem diaboli vt app
 malitia, excitata opprimeretur. Conuentum
 castrum Rothingeham anno Dominicae in
 onis millesimo nonagesimo tertio, tertia sep
 na quadragesimalis ieiunij causaq; in medi
 ducta statim Anselmus hinc indè diuersis
 cōcuti coepit. Siquidem episcoporum plu
 giae voluntati studentes, spreto æquitatis
 Urbanum in regno Anglicano omni ponti
 floritate priuabant, eumque impium ac
 rebellem esse vno strepitu conclamabāt,
 præter vnus regis Guilielmi in vtroque
 statem agnosceret. Igitur ad vnus regis
 onis vocem episcopi omnes, vno Rossen
 in perfidiā lapsi promissam Romano Ponti
 dientiam abiurarunt, primatumque omni
 clesia Dei vno impetu sustulerunt. Rex
 cunctos in ea sententia animabat, atq; ni
 vicarium Petri eadem ratione conculca
 mento confirmabat se hominem anti
 priuaturum atque deinceps nullo loco

Episcopi
 Angliæ no
 lunt suo pa
 rere Prima
 ti.

At Anselmus constanter in syncera
 gra erga Deum eiusque vicarium obedi
 stens, potiùs è cunctis regni finibus exced
 uit quàm vel latum vnguem ab obediencia
 Pontifici debita deflectere. Sed nè regis
 niùs ea re offenderet iterum atque iterum
 affandi tempora captauit: petijtq; vt lib
 di Romam potestatem sibi faciat. Negl
 animo sanè perturbato mādabat amissis
 desisteret vel simul cum eo itinere perpe

Constantia
 S. Anselmi
 in obediencia
 Pontifici
 Summo ser
 uanda.

s regni
 it Archie
 la, in ap
 li ve app
 onuentum
 inica ino
 tercia se
 j in medi
 diuersis
 rum ple
 quitatis
 ni ponti
 ium ac
 nabat, q
 troque
 s regie
 Rossem
 ano Ponti
 que om
 nt. Rex
 atq; ni
 conculca
 n antifi
 o loco h
 yncera
 m obedi
 bus exce
 obediem
 ne regis
 que iteru
 jtq; ve
 at. Neg
 at antifi
 ere per

xiam subiret. Tunc nihil cunctatus Anselmus incre
 dibili ardore libertatis ecclesie sue firmande in
 Hammatu, tanquam e captiuitate Babylonica inde
 recessit ac peregrinorum specie baculo pera; con
 temnsclero ac populo cum ingenti fletu ac eiulatu
 eum prosequente, in viam se dedit. Præstolabatur
 in portu Dofras prosperos ventorū status, cum ecce
 adell missus a rege clericus, Guilielmus nomine,
 qui abeantis sarcinam exploraret. Sperabat siqui
 dem ingentes se thesauros, quibus tota auiditate in
 abbat, inuenturum : sed cum excussis omnibus ni
 ill in rebus episcopi, præter inopiam, inueniret spe
 rependa pecunie fraudatus abiit, populo inte
 m nefarium opus cum summa indignatione spe
 rante & spectando execrante.
 itaque Anselmus conscensa nau Angliam reli
 dit & tanquam in portu placide quietis nauigans,
 cuius non sine multis periculis, Lugdunum de
 nit, vbi ab Archiepiscopo ciuitatis illius hono
 rice exceptus, missis Romam nuncijs, Pontificis vo
 intatem præstolabatur. Sed Pontifex audito viri
 sacissimi aduentu magno delibutus gaudio eum
 se statim euocauit: quò tanti viri aspectu & col
 quo frui posset. Nec mora. Anselmus cõtemptis
 te periculis ad obediendum alacri se animo accin
 it, ac saluus, Deo protegẽte, & incolumis Romam
 erenit. Ibi verò quanto cum honore quantisque
 euolentia indicijs ab iplo Urbano exceptus fue
 argumenta sunt ipsa Pontificis verba in medio
 principum confessu in laudem ipsius Anselmi lu
 benter habita, quibus inter alia cunctis eum libe
 rum artium disciplinis innuritū pro magistro
 bere fatebatur, & quasi sui comparem velut alce
 is orbis virum Apostolicum & patriarcham in ge

Discedit ex Anglia.

Pontifex Urbanus eum ad se vocat.

En quanti Romanus Pontifex eum fecerit.

P 3 venc.

venerandum censebat. Sed hæc Anselmum
abest vt quouis modo extollerent, vt etiam
rubore suffusus semetipsum tacitus accusare
uiter atque indignabundus propriam consue-
castigaret quòd longè alium ab hominum op-
ne se inueniret.

Post hæc aduentûs sui causam Pontifici
eundè que vt collapsis poenè fidei ac pietatis
glia fundamētis maturè subueniret humillimè
gavit. Et quidem cùm de via modo que succo-
Anglicanæ ecclesiæ rebus Pontifex cum suis
agitaret, Anselmus vt animo magis soluto
ro diuinarum rerum cõmentationi vacaret
vrbe, cum summa Pontificis voluntate ad
S. Saluatoris Telessini, cui Iohannes quidam
Becci monachus, Abbas præerat, se recepisse
fontem è durissima rupe, monachis aquam
laborantibus, precibus suis elicit: qui de
eius virtute ac nomine Cantuariensis episcopi
teus appellatur: ferturque miram in se fugi-
bribus ac languoribus diuersis, vim habere.

Interea Pontifex Urbanus habito de
glicanis cum suis concilio Anselmum pon-
dignitatem declinare cupientè & tota m-
interruptam monasticæ vitæ disciplinam at-
sua benedictione cõfirmavit, Sclauiamque
vt ibidem tempus concilij, quod Papa ap-
Kal. Octob. indixerat, operiretur. Cui di-
mus interesse & Græcos turpi errore, in
ne Spiritus sancti à filio, contaminatos re-
gitur tanta id prudentiæ opinione effecit
dicèdi luminibus quæstionem illustrant
summe eruditionis ac sanctitatis laudè
Finito autem Cõcilio cùm Romam pro-

Fontem im-
petrat suis
precibus.

Urbanus Pon-
tificis Ansel-
mum Archi-
episc. Can-
tuariensem
cõfirmat.
Cõcilio Ba-
rensi etiam
Anselmum in-
terest & Græ-
cos cõfutat.

rum succel-
orte Guili-
decessu res
quæ in cau-
Pontifice po-
gli, alij viri
Itames Ron-
Anselmum pro-
te, & inuen-
regu, libert-
iori cum ho-
de causa ma-
bus eius fig-
rat concur-
amen Vrba-
vt inducia-
tū conceder-
tor fieret, ne
gnitate fir-
sedem rer-
gentia ac ler-
operatam
Sed Ansel-
turmis di-
tam peruen-
te vilius est
funcios exp-
em luo con-
utem apud
pus venerab-
zetis beni-
mo tanta ap-
is opinione
o cum hab-

rum successu vna cum Pōtifice delatus esset, adfuit
 tōte Guilielmus clericus ille à rege missus qui in
 recessu res omnes viri sancti scrutatus fuerat, vt ea
 q̄ in causam regis essent cōtra Anselmum coram
 Pōtifice peroraret. Sed cū iisdem tēporibus An-
 gelij viri & prudētiæ & religionis opinione prę-
 stantes Romā venissent, tanta sunt veneratione An-
 selmum profecuti tantaque de eius eximia bonita-
 te, & inuenda ecclesiæ suæ, contra vim ac potentiã
 regis, libertate, constantia prædicarent vt rex ma-
 iori eum honore quàm se dignum repararet, eaque
 causa mandaret vt aduentantes, qui oscula pedi-
 bus eius figere volebant (quorum frequens ad eum
 concursus) nequaquam prohiberet. Guilielmo
 tamen Vrbanus Pōtifex pro rege Angliæ deprecans
 vt inducias ad præfinitū quoddam temporis spa-
 tium concederet, quo de totius causæ cognitione cer-
 tor fieret, non negauit: Anselmum tamē pontificia
 dignitate firmatum & multis cum latum laudibus
 sedem remisit: nihil dubitās quin sua facilè pru-
 dentia ac lenitate turbas Angliæ res componeret
 & operam ecclesiæ pacem restitueret.
 Sed Anselmus vt Roma digressus superatis quã-
 sturmis diuina protectione viæ periculis Lugdu-
 num peruenit stauit & sibi commodius & Eccle-
 się vtilius esse existimauit regis potiùs animum per-
 uicaces explorare quàm effrenatam hominis men-
 tem suo conspectu nouo furore incendere. Lugduni
 apud Hugonem vrbis illius antistitē in pri-
 uis venerabilem commorans nullo modo cōsuetæ
 ueritatē benignitatisq; in plebem officia intermisit.
 nō tanta apud ipsum Hugonem propter sanctita-
 tis opinionem auctoritate pollebat vt præfulis lo-
 co cum haberet & ipse in propria parochia nō nisi
 vicā-

Nota quo-
 in honore
 Romæ fue-
 rit.

Lugduni
 moratur
 summo cū
 honore,

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

vicariam operam exercere vellet: ac tanta deinde
 apud omnes creuit illius opinio vt infirmi debiles
 que ex ipsis etiam mensæ illius reliquijs miracu-
 fanitatem sibi polliceretur. Nec fuere fraudan-
 spe qui cum fide Christo debita fragmenta pe-
 perunt: quorum duo, milites ambo, optatam
 tatis gratiam consecuti noscuntur. Quidam eni-
 haud ignoti nominis vir eo solo, quod sacra-
 illius officio cum fide interesset à graui aegritu-
 liberatus est. Nec defuere alia egregia sancti-
 tatis illius testimonia. Nam die quodam Chum-
 cum suis eunti in via mulier quædam miser-
 metis furore agitata, multis cum lachrymis
 cibis oblata, salutifero crucis signo per eum
 ta paulò post sanitatem adepta est.

Mors Gui-
 lielmi regis
 magnam vi-
 ro sancto tri-
 stitiã affert.

Inter hæc aliaque notæ sanctitatis indicia
 ex sanctissimi viri discipulis Lugdunum ven-
 tis ipsius Guilielmi mortis nuncijs: quæ vt
 vniuersæ haud mediocrem lætitiã ita vni-
 præter omnium expectationem insignem mor-
 cum multis lachrymis coniunctam attulit:
 adeò vt palam testaretur se, si fieri posset, suam
 vitam illi libenter largiri paratum esse. In-
 verba & crebros gemitus quibus peccatoris
 deplorabat alij atque alij nuncijs literis vni-
 tris Ecclesiæ & Henrici regis, qui fratri success-
 instructi venere; quibus benignè admodum
 tem suam ad sedem occupadam inuitabant,
 regni totius negocia ad nutum illius pendere
 rentes. Tum verò Anselmus vt laborati eccle-
 opem ferret sine mora iter arripuit, sed
 ad regem veniens nequaquam ea beneuolen-
 ge exceptus fuit qualis eum decebat, qual-
 unes regni proceres deferre cogitabant.

nihil vi-
 creta sac-
 in Conci-
 eruz) Pon-
 in laicos
 vel qui
 Henrico
 cia qua fr-
 suas non a-
 mum turb-
 regis agit-
 ecclesiæ li-
 pugnavit,
 tam, para-
 dere form-
 ta, rex ne
 amplissim
 selmã adij-
 lacans ab V-
 tia relin-
 tibus,
 com peter-
 etiam rotis
 denunciati
 quod in de-
 licet or-
 rem acerbi
 Veruor-
 dereur, sin-
 litatem fac-
 vbi & a-
 cesserat, &
 timore ex-
 ecclesiæ An-

nihil viro sancto antiquius esset, quam Patrum de-
 creta sacrosque Canones inuiolatos seruare, tum
 in Concilio Romano (cui etiam Anselmus interfu-
 erat) Pontifex Vrbanus excomunicacionis fulmen
 in laicos omnes qui inuestituras, vt vocant, darent,
 vel qui eas acciperent, intorserat. Quam sententiam
 Henrico regi vt aperuit, ille eadem animi pertina-
 cia qua frater, eam auersatus non modo ad aures
 suas non admittere voluit, sed ipsum etiam Ansel-
 mum turbulento a se animo repulit. Inde nouis noui
 regis agitated persecutionibus inuictis animo pro
 ecclesie libertate contra fraudes ac insidias omnes
 pugnavit, prorsus vt neque mortis quidem pericu-
 lum, paratus pro ecclesie libertate sanguinem fun-
 dere formidaret. Hac tanta animi constantia cog-
 ita, rex ne tanti lucri quod ex inuestituris ad eum
 amplissimum manabat, iacturam faceret ipse An-
 selmum adiit, monens suadensque vt Romam adiens
 ab Urbano sententiam sua auctoritate ac gra-
 uitate rescindi curaret: alias se pro ecclesiarum dona-
 tionibus, qua iure optimo ex more antiquo sibi
 competeret, ad extremum vite spiritum cum regni
 etiam totius periculo decertaturum. Hac tam seuera
 denunciacione nihil motus Anselmus respondit se
 quod in detrimentum ecclesie cederet facturum ni-
 hil, licet omnibus excarnificandus supplicij mor-
 tem acerbissimam subire deberet.

Veruntamen ne regis auctoritatem aspernari vi-
 deretur, simulque vt qua ad ecclesie Anglicane uti-
 litatem faceret cum Pontifice tractaret Romam ab-
 it, ubi & ab ipso pontifice Paschali qui Urbano suc-
 cesserat, & a prima vrbs nobilitate summo cum
 honore exceptus fuit. Peractis ijs qua tam in rem
 ecclesie Anglicane quam qua ad aliarum utilitatem

Concilium Romanum.

Henricus rex frater Guilielmi & successor Anselmo infensus.

Egregia sancti viri sancti constantia.

Secundo Romanam venit.

**Henricus rex
Anglie eum
interdicit.**

**Spoliat eum
bonis.**

**Reuocat An-
selmum.**

cedebant, Anselmus iter arripuit. Sed ut prima
per multa pericula Lugdunum appulit, mox Gu-
elmus adfuit qui regis ipsius mandato Angliam
interdixit, nisi omnes & patris & fratris ipsius
suetudines, postposita Sedis Apostolicæ auctori-
tate ac obedientia, seruandas suscipere. Anselmus
hac quidem comminatione à constantia dimissa
Lugduni sedem elegit, ibidemque Dei misericor-
diam pro salute ecclesiæ suæ implorare conatus.

Rex autem Henricus comperta viri Dei cõ-
stantia omnibus eum bonis spoliavit, omnesque An-
selmi episcopi facultates suam in dominiũ redegit.
paullò post vrgentis conscientiaë stimulis compul-
sus ab exilio eum reuocauit multisque honori-
bus ac muneribus cumulatum in amicitiam recepit.
veteresque consuetudines cõtra ecclesiæ libertatem
introducitas libenter deleri passus est. Hinc omnia
que inter clerum regiosque ministros iam diu
erant, discordijs ac seditionibus sedatis, tran-
quillitas Ecclesiæ restituta est: & Anselmus curis
multò quàm antè vigilantius animum ad docu-
m scribendumque appulit. Nam cum antè
maximas exilij molestias ac difficultates præ-
admodum multa scribendo præstiterat, tum
stremò, libello illo, quem de concordia prædesti-
& prædestinationis gratiaëque Dei cum libero
trio edidit, tantam lucem in dissensionis erro-
tenebris, multis attulit quantam alius nemo.
in opere dum versaretur aliaque ingenij sui
menta parturiret infirmitate graui corripuit
impedimento fuit quò minus quaestionem
maë origine ad optatum finem perduceret.

Aderat Roffensis antistes Rodolphus cum
eis ferè doloribus oppressus Anglicanæ Ecclesiæ

tem pre-
tionem
parturere
ebat, dubi-
spiritus i-
orum a-
creatorum
Pontifi-
te ac exim-
vim ac p-
praclarum
exemplum
enda vllis
tiones mi-

VITA S.
martyr-
rum.

P Rinc
perij
um fr
que vrbe
dine quan
gentium
cales, trib
etiam sex
nabat. Qu
nominibu
Inpameri
sua per
memoria
na gloria
vultu sua
sonum cre-

tem precaretur ac regi reginaeque vltimam benedictionem sublata, magna cum pietate, dextera impariretur. Corpus desititatis planè viribus languibat, dubiaque minimè mortis signa edebat, cum spiritus incredibili gaudio exultas inter charos suorum amplexus solutos mortalitatis vinculis ad creatorem suum euolauit.

Moritur vir sanctus.

Pontificiam dignitatem summa cum auctoritate ac eximia sanctitatis laude cõtra regum duorum vim ac potentiam annis tredecim administravit præclarum sanè posteris constantiæ ac fortitudinis exemplum relinquens ne pro ecclesiæ libertate tuenda vllis laboribus frangerentur, vlla ne persecuciones minas vel supplicia formidarent.

VITA ET MARTYRIVM S. EPIPODII
martyris Lugdunensis. ex ea qua exstat apud Suetonium.

Principis Antonini Veri decimoseptimo Imperij anno, cum per multas prouincias gentilium furor desæuaret, tum in Lugdunensi præcipue vrbe debacchatus est: in qua pro sui magnitudine quanto maiores debebant populi, tanto etiam gentilium copiosior rabies æstuabat. Iudices, officiales, tribuni, milites, vulgus certatim indiscretotam sexu Christianos multiplici crudelitate laniabat. Quorum plurimi distinctis passionibus atque nominibus ad succedentes memorias peruenerunt. Innumeri verò vel carceris squalore extincti vel subita persecutorum rabie delecti humana quidem memoria sepulcri sunt, sed cum summa ac sempiterna gloria in libro vitæ cælestis inscripti. Nam post vltimam martyrum stragem & sequentium passionum crudelitatem, (de qua etiam Christi famuli quos ad Asianos.

Persecutio tẽpore Antonini Veri Lugduni.

Epistola Viennensis & Lugdunensis Ecclesiæ, quos ad Asianos.